

Sairaalarakennusten suojeleminen

Yli-intendentti Sirkkaliisa Jetsonen

Suomen Terveydenhuollon Arvioinnin Seura
Terveydenhuolto ja kiinteistöt –heiluttaako häntä koiraa?

24.1.2012

MUSEOVIRASTO

Museoviraston tehtävistä

- Museovirasto on aineellisen kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön asiantuntija, palvelujen tuottaja, toimialansa kehittäjä ja viranomainen.
- Virasto vastaa muinaisjäännösten, rakennusperinnön, kulttuurihistoriallisesti arvokkaan ympäristön ja kulttuuriomaisuuden suojelusta yhdessä muiden viranomaisten ja muun museolaitoksen kanssa.
- Museovirasto osallistuu monipuolisesti jatkuvasti muuttuvan kulttuuriympäristön säilyttämiseen, hoitoon ja kehittämiseen. Virasto antaa maankäytön suunnittelun tueksi arkeologista kulttuuriperintöä, rakennusperintöä ja kulttuurimaisemaa koskevia lausuntoja, kehittää suojele-, hoito- ja korjausmenetelmiä sekä tekee tunnetuksi kulttuuriympäristön arvoja ja mahdollisuuksia.

Miksi rakennuksia suojellaan

- Suomen perustuslain mukaan: “Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille.”
- Jotta tulevilla sukupolvilla olisi myös alkuperäistä vanhaa rakennuskantaa ja rakennettuja ympäristöjä kertomassa menneisyydestämme; jotta ympäristön monimuotoisuus ja kerroksellisuus säilyisi
- Jotta rakennuksen säilyminen ei riippuisi vain omistajan hyvästä tahdosta, vaan jotta rakennus säilyisi omistajasta riippumatta
- Jotta rakennuksia korjattaisiin ja muutostyöt tehtäisiin arvot ja ominaispiirteet tunnistaen, huomioiden ja säilyttäen

24.1.2012

3

Arvoja ja merkityksiä

- Arvopohjasta, ajassa juuri nyt?
- Kestävä kehitys (kulttuurihistorialliselta kannalta)
- Taloudellinen, kulttuurinen ja sosiaalinen ulottuvuus; kulttuuriympäristön säilyminen, välittyminen ja hallittu uusiutuminen
- Oikeudet kulttuuriperintöihin
- Kulttuuriympäristön monimuotoisuus, kulttuurinen tasa-arvo ja suvaitsevaisuus, kulttuuriympäristön saavutettavuus
- Kulttuuriympäristön, rakennusperinnön itseisarvo
- Merkitys historiallisena dokumenttina
- Kulttuuriympäristön käyttö-, elämys- ja muut instrumentaaliset arvot

24.1.2012

4

Rakennusperinnön vaaliminen perustuu

- Lainsäädäntöön
- Ympäristö-, kulttuuri- ja muun hallinnon yhteistyöhön
- Kuntien ja omistajien vastuuseen rakennusperinnön ja hyvän elinympäristön turvaamisesta
- Kansalaisten osallistumiseen

24.1.2012

5

Miten rakennuksia suojellaan

- Ensisijainen suojeluväline kaavoitus (kunnat)
- Erityislaki rakennusperinnön suojelusta 2010 (LaRS, ympäristöministeriö)
- Entinen Asetus valtion omistamien rakennusten suojelusta sisältyy LaRSiin
- Kirkot kirkkolailla (ennen 1917 rakennetut ja valikoima uudempia)
- Sopimussuojelu erityiskohteissa
- Kaikkia suojelun arvoisia rakennuksia ei ole vielä suojeltu...

24.1.2012

6

Mitä suojelu tarkoittaa

- Suojeltavat piirteet ja ominaisuudet yksilöity kaavamääräyksissä tai rakennussuojelupäätöksessä
- Tavoite on säilyttää rakennus arvoisessaan kunnossa tuleville sukupolville
- Muutokset ja korjaukset sovitettava olemassa olevaan esteettisesti ja teknisesti
- Korjauksista neuvoteltava maakuntamuseon tai Museoviraston kanssa

24.1.2012

7

Kaavoitus ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY)

- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Lain mukaan tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa.
- Valtioneuvosto vahvisti 2009 Museoviraston laatiman tarkistetun inventoinnin valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä. Inventointi on osa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.

Mitä RKY merkitsee

- RKY-inventoinnin kohteet ovat usein laajoja alueita. Tavoitteena on valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen rakenteen, kylä- ja kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristön säilymisen turvaaminen sekä mahdollisen täydennysrakentamisen ja muiden muutosten sopeuttaminen kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja erityispiirteisiin. Säilyttämisen ja muutosten laajuus ja sisältö ratkaistaan kaavoituksella.
- Käytännössä tarkoittaa, että kaavoitusvaiheissa arvioidaan muutosten vaikutuksia, MV lausunto tarvitaan

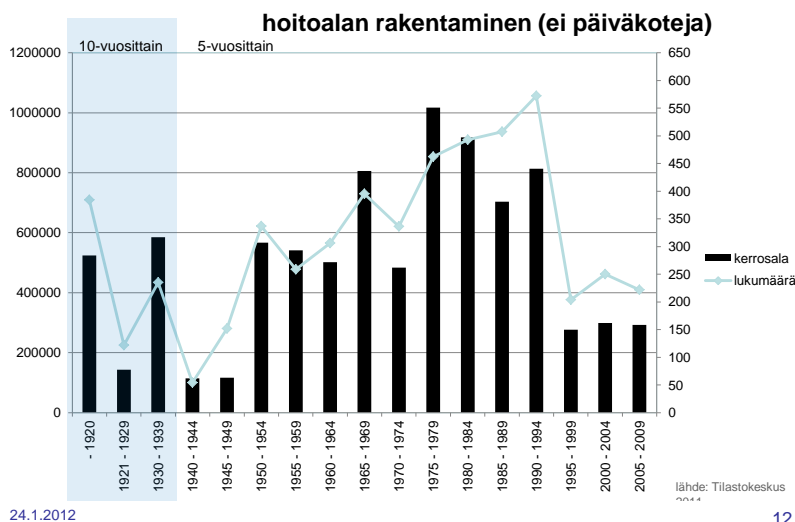
RKY-valikoiman sairaalakohteita

- Kaikkiaan 38 RKY-kohteessa mukana sairaala- tai parantolarakennus, www.rky.fi
- Länsi-Turunmaa / Seilin hospitaali, 1600-l-, toiminta muuttunut
- Lääninsairaaloita: Hämeenlinnan lääninsairaala; Kuopion lääninsairaala; Vanha Vaasa ja Mustasaaren kirkko, mm. Vaasan lääninsairaala
- Mielisairaaloita: Helsinki / Lapinlahden sairaala-alue; Kuopio / Niuvanniemen sairaala; Mikkeli / Porrassalmen historiallinen maisema, mm. Moisio piirimielisairaala; Nokia / Pitkäniemen sairaala; Sipoo / ent. Nikkilän sairaala-alue; Tuusula / Marieforsin ruukki ja Kellokosken sairaala
- Parantoloita: Harjavalta / Satalinnan parantola; Muhos / Päivärinteen parantola; Muurame / Kinkomaan sairaala-alue; Nurmijärvi / Sääksjärven parantolat ja Kiljavan opisto, Nummela sanatorium ja Kiljavan parantola; Paimion parantola; Punkaharju, mm. ent. Takaharjun parantola; Pietarsaari / Östanlidin parantola

RKY-valikoiman sairaalakohteita

- Muita sairaaloita: Heinola / Reumasätiön sairaala; Helsinki / Kirurginen sairaala; Puolustusvoimien 1930-luvun arkkitehtuuri Helsingissä, mm. ent. keskusotilassairaala Tikka; Ikaalinen / Ikaalisten vanhan kauppalan alue ja Ikaalisten kirkonseutu, mm. 1900-luvun alun kulkutautisairaala; Oulu / Oulujoen suistoalueen historiallinen kokonaisuus, mm. Oulun kaupungin ent. sairaala; Raasepori / Dragsvikin kasarmit, mm. Tammiharjun sairaala-alue; Tampere / Tampereen ent. yleinen sairaala
- Helsinki / Eiran kaupunginosa, Huvilakadun korttelit ja Mikael Agricolan kirkko, mm. Eiran sairaala; Eläintarhan huvilat ja yleishyödylliset laitokset, mm. Diakonissalaitos
- Helsinki / Meilahden sairaala-alue
- Seinäjoki / Törnävän sairaala ja Seinäjoen keskussairaala
- Turku / Turun yliopistollinen keskussairaala

Hoitoalan rakentaminen

Millaisia muutoksia on käynnissä ja edessä

- Tyhjentyvät sairaalat > muuttuva käyttötarkoitus
- Uudistuvat sairaalat > toiminnalliset ja tekniset uudistukset – talotekniikka – esteettömyys - käyttöturvallisuus
- Sairaala-alueet > vaiheittain rakentuminen, täydennysrakentaminen
- Sairaalarakennuksissa korostuvat käytön tarpeet, toiminnallisten ja teknisten muutosten syklit

24.1.2012

13

Suojelun prosessista ja vaiheista, miten toimia suojelukohteessa

- Korjaus- tai muutoshankkeen tarveselvitys- ja hankesuunnitteluvaiheessa suojelutavoitteet
- Mahdolliset selvitystarpeet (esim. rakennushistoriallinen selvitys)
- Korjaussuunnitelmasta lausunto (L2-vaihe, rakennuslupavaihe)
- Työmaavaiheessa seuranta/ohjaus/valvonta

24.1.2012

14

Museovirasto korjauskohteissa

- Museovirasto keskittyy valtakunnallisesti merkittäviin kohteisiin, joissa kulttuurihistoriallisen arvon säilyminen on tavoitteena.
- Maakuntamuseot vastaavat omalla alueellaan korjaus- ja muutoshankkeisiin liittyvistä kannanotoista ja asiantuntijatoiminnasta

Museovirasto korjauskohteissa

- Restauroinnilla tarkoitetaan rakennetun ympäristön, rakennuksen tai sen osan kulttuurihistoriallisen arvon säilyttävää korjaamista.
- Myös uudisrakentamiseen rinnastettavat toimenpiteet voivat olla osa restaurointia, mikäli niiden suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon säilytettävän kohteen kulttuurihistorialliset arvot ja ne ovat kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisia.
- Tyypilliset haasteet ovat liittyneet muuttuviin tarpeisiin tai muuttuvaan käyttöön sekä talotekniikan uudistamiseen – ajankohtaisia myös energiakysymykset

Case Paimio

- Alvar Aallon suunnittelema Paimion parantola 1928-1933, myöhempiä laajennuksia ja muutoksia mm. 1950-1970-luvuilla
- Suojeltu rakennussuojelulailla 1993
- 1990- ja 2000-luvuilla Museovirasto tiiviisti seurannut muutos- ja korjaustöitä
- Toiminut Paimion sairaalana, osittain tyhjentyneenä 2010